

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 27 marca 2025 r.
Znak sprawy: DNI.gw.058.3.2025

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: interpelacji nr 8445

Szanowny Panie Marszałku,

Odpowiadając na interpelację Posła na Sejm RP Jarosława Sachajko w sprawie niedostatecznego finansowania spółek wodnych oraz braku efektywności w wydatkowaniu środków publicznych na retencję wody (interpelacja nr 8445 z dnia 7 marca 2025 r.), przekazuję następujące informacje:

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne (1) spółki wodne, w odróżnieniu od osób indywidualnie utrzymujących urządzenia melioracyjne, mogą korzystać z pomocy finansowej państwa udzielanej w formie dotacji podmiotowej z budżetu państwa przeznaczonej na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód i urządzeń wodnych, z wyłączeniem zadań, na realizację których została udzielona inna dotacja. Środki finansowe przeznaczone na ten cel planowane są corocznie w budżetach wojewodów. Z uwagi na większe zapotrzebowanie w powyższym zakresie, w ramach rezerw celowych budżetu państwa, na wniosek Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi od kilkunastu lat wydzielane są dodatkowe kwoty pieniężne dla spółek wodnych na utrzymanie urządzeń melioracji wodnych, od 2017 r. jest to kwota 40 mln zł. Właściwi miejscowo wojewodowie składają wnioski o dotacje do MRiRW, na podstawie których dokonywany jest podział środków na poszczególne województwa.

Rozdzielając środki pomiędzy województwa MRiRW stosuje wewnętrzne kryteria, które obejmują powierzchnię zmeliorowanych gruntów objętych działalnością spółek wodnych, które otrzymały dotację, średnią wartość prac wykonanych przez spółki wodne oraz wzrost wartości robót wykonanych ze składek członkowskich i świadczeń rzeczowych.

Podział dotacji na funkcjonujące spółki, jak również wysokość i kryteria pozostają wyłącznie w kompetencji właściwego miejscowo wojewody. Pozyskanie środków publicznych wymaga aktywności ze strony spółek, polegającej na przygotowaniu i złożeniu wniosków do odpowiednich organów. Z informacji spływających z województw wynika, że nie wszystkie spółki działające na terenie danego województwa występują o wspomniane dotacje. W związku z rosnącym zapotrzebowaniem, MRiRW rozważa zwiększenie dofinansowania spółek wodnych z rezerwy celowej budżetu państwa.

Warto także wspomnieć, że dotacje z budżetu wojewodów i rezerwy celowej nie są jedynym źródłem finansowania spółek wodnych. Spółki wodne mogą korzystać również z pomocy finansowej z budżetów jednostek samorządu terytorialnego (jst) na bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych oraz na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji. Kolejnym źródłem finansowania działalności spółek wodnych są składki członkowskie. Dodatkowo, pomimo że spółki wodne nie działają w celu osiągnięcia zysku, mogą jednak prowadzić działalność umożliwiającą osiągnięcie zysku netto w celu zaspokojenia potrzeb zrzeszonych w nich osób w zakresie gospodarowania wodami. Wypracowany zysk może być przeznaczony wyłącznie na cele statutowe spółki wodnej.

W odniesieniu do pytania dotyczącego finansowania z budżetu państwa działań spółek wodnych promujących naturalną retencję informuję, że przepisy ustawy Prawo wodne określają na jaki cel mogą zostać spożytkowane środki przeznaczone dla spółek wodnych, nie wskazuje się tam działań związanych z promowaniem naturalnej retencji przez spółki wodne. Warto jednak zaznaczyć, że Lokalne Partnerstwa ds. Wody w ramach organizowanych spotkań upowszechniają działania związane ze zwiększaniem naturalnej retencji wody.

Odnosząc się do pytań dotyczących ekoschematów informuję, że od momentu przystąpienia do Unii Europejskiej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW), realizuje szereg interwencji, które poprzez wsparcie finansowe mają zachęcić rolników do właściwego gospodarowania wodą i ochrony trwałych użytków zielonych.

W obecnym okresie programowania 2023-2027 dostępne są m.in płatności w ramach ekoschematów obszarowych, w tym ekoschemat „Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych (TUZ)”. Zakres wsparcia w ramach ekoschematów obszarowych wynika wprost z zapisów ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (ustawy o PS WPR) (3) (art. 30). Szczegółowe warunki i tryb przyznawania płatności uregulowane zostały w rozporządzeniu w sprawie ekoschematów (4). Celem ekoschematu „Retencjonowanie wody na TUZ” jest promowanie retencjonowania wody, które poprawia gospodarkę wodną, a także ogranicza emisję dwutlenku węgla do atmosfery (poprzez ograniczenie rozkładu materii organicznej). Płatność w ramach tego ekoschematu dotyczy trwałych użytków zielonych objętych równolegle wsparciem:

- praktyki „Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt” (w ramach płatności do rolnictwa węglowego i zarządzania składnikami odżywczymi wynikających z PS WPR) lub
- ekologicznym (w ramach zobowiązań wynikających zarówno z PROW 2014-2020, jak i interwencji Rolnictwo ekologiczne PS WPR) lub
- rolno-środowiskowo-klimatycznym związanym z zachowaniem niektórych cennych siedlisk przyrodniczych (z wyłączeniem wariantu Murawy) i siedlisk zagrożonych gatunków ptaków poza obszarami Natura 2000 lub na obszarach Natura 2000 (w ramach zobowiązań wynikających z PROW 2014-2020) lub
- rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach interwencji PS WPR ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000.

Warunkiem uzyskania płatności jest wystąpienie na TUZ zalania lub podtopienia, przy czym zalanie lub podtopienie występuje, gdy stan wysycenia profilu glebowego wodą utrzymuje się na poziomie przynajmniej 80% przez co najmniej 12 następujących po sobie dni między 1 maja a 30 września roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności.

Rolnik nie wskazuje we wniosku konkretnych działek, które mogą być zalane lub podtopione, a jedynie zaznacza chęć ubiegania się o tę płatność. Informacje potwierdzające wystąpienie zalania lub podtopienia na powierzchniach TUZ przekazywane są przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy (IUNG-PIB) do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR).

Od 2025 r. rozszerzono zakres wsparcia w ramach ekoschematu „Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych” o możliwość uzyskiwania płatności także dla gruntów znajdujących się na obszarze objętym normą GAEC 2 dotyczącą ochrony torfowisk i terenów podmokłych.

Ponieważ ważną rolę w utrzymaniu odpowiedniej retencji wody na terenach rolniczych spełnia ekstensywne użytkowanie TUZ, warto wskazać, że w ramach ekoschematu „Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi” rolnicy mogą zawnioskować o wsparcie w ramach takiej praktyki. Płatności do ekoschematów obszarowych wynikające z PS WPR, w tym dotyczące retencjonowanie wody na TUZ dostępne są dla rolników od 2023 r.

Ponadto istotną rolę dla zachowania retencji na terenach rolniczych mają, podejmowane przez rolników wieloletnie zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne ukierunkowane na ochronę cennych łąk i pastwisk, w tym siedlisk hydrogenicznych, tj. zależnych od wody, np. zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych, zalewowych łąk selernicowych i stonorośli, półnaturalnych łąk wilgotnych i świeżych oraz torfowisk, jak również siedlisk lęgowych ptaków (tj. rycyka, kszyka, czajki, krwawodzioba, dubelta, kulika wielkiego, wodniczki oraz derkacza). Co istotne, rolnicy uczestniczący w tych działaniach, oprócz konieczności przestrzegania wielu wymogów służących ochronie cennych siedlisk, są zobowiązani do nieingerowania w stosunki wodne (zakaz odtwarzania istniejących urządzeń melioracji oraz zakaz tworzenia nowych melioracji urządzeń wodnych), co jest niezbędne dla zachowania cennych siedlisk i zagrożonych gatunków ptaków.

Płatności do zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych ukierunkowanych na ochronę cennych łąk i pastwisk, w tym siedlisk hydrogenicznych, tj. zależnych od wody – były już dostępne od 2007 r. (zarówno w ramach PROW 2007-2013, jak i PROW 2014-2020), oraz w obecnej perspektywie 2023-2027 (w ramach PS WPR).

Odnośnie zwiększenia budżetu na programy ekoschematów retencyjnych zwłaszcza na terenach powodziowych informuję, że zgodnie z przepisami unijnymi tj. art. 97 rozporządzenia 2021/2115 (5) państwa członkowskie przeznaczają co najmniej 25% koperty przeznaczonej na płatności bezpośrednie na ekoschematy. Ponadto, państwa członkowskie są zobowiązane do określenia w swoim planie strategicznym Wspólnej Polityki Rolnej orientacyjnego przydziału środków na każdą interwencję i na każdy rok. W odniesieniu do ekoschematu „Retencjonowanie wody na TUZ” łączna kwota

planowanych płatności w okresie 2023-2027 wynosi 97 262 550 EUR, co oznacza średnioroczną alokację środków w wysokości ok. 19 892 250 EUR. Szacowana w PS WPR stawka płatności w ramach tego ekoschematu wynosi 63,15 EUR/ha. W zależności od zainteresowania rolników ekoschematem faktyczna stawka może ulec zmianie. Na chwilę obecną nie są planowane zmiany mające na celu zwiększenie budżetu w ww. zakresie.

Odpowiadając na pytanie dotyczące analiz przeprowadzonych w celu oceny ekonomicznej opłacalności systemu ekoschematów informuję, że zgodnie z przepisami unijnymi płatności w ramach ekoschematów obszarowych mogą stanowić dodatkowe płatności do płatności podstawowej, albo być wyliczane w oparciu o utracone dochody i dodatkowe koszty ponoszone w związku z realizacją wymogów w ramach danego ekoschematu. W przypadku ekoschematu dot. retencji wody na TUZ, kalkulacja stawki płatności została opracowana przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy (IERGiŻ-PIB), co zostało również potwierdzone certyfikatem wykazanym w PS WPR. Wysokość szacowanej stawki w ramach ekoschematu (63,15 EUR/ha) stanowi pełną rekompensatę utraconych korzyści i dodatkowych kosztów związanych z realizacją ekoschematu.

W rozwijaniu programów związanych z ekoschematami na terenach rolniczych resort rolnictwa dostrzega znaczne korzyści gospodarcze i ekologiczne. Promowanie i zachęcanie rolników do podejmowania dodatkowo płatnych dobrowolnych działań stosowania praktyk rolniczych korzystnych dla środowiska, klimatu i dobrostanu zwierząt powinno przyczynić się do:

- łagodzenia zmiany klimatu, w tym ograniczenia emisji gazów cieplarnianych pochodzących z praktyk rolniczych, a także utrzymania istniejących rezerwuarów węgla i zwiększenie sekwestracji węgla;
- przystosowania się do zmiany klimatu, w tym działania na rzecz zwiększenia odporności systemów produkcji oraz różnorodności zwierząt i roślin w celu zwiększenia odporności na choroby i zmianę klimatu (w tym suszę);
- ochrony lub poprawy jakości wody i zmniejszenia presji na zasoby wodne poprzez stosowane praktyki rolne i systemy produkcji;
- zapobiegania degradacji gleby, odtwarzania gleby, poprawy żyzności gleby i gospodarowania składnikami odżywczymi;
- ochrony różnorodności biologicznej, zachowania lub odtworzenia siedlisk lub gatunków, w tym m.in. zachowania i tworzenia elementów krajobrazu;

- działań na rzecz zrównoważonego i ograniczonego stosowania pestycydów, w szczególności pestycydów stwarzających zagrożenie dla zdrowia ludzkiego lub środowiska;
- działań na rzecz poprawy dobrostanu zwierząt, zwalczania odporności na środki przeciwdrobnoustrojowe.

Odnośnie finansowania działań związanych z ekoschematami z funduszy europejskich przypominam, że wdrożenie płatności w ramach ekoschematów wynika wprost z zapisów art. 31 rozporządzenia 2021/2115. Ekoschematy są obowiązkowe do wdrożenia dla państwa członkowskiego. Są one finansowane z budżetu unijnego.

Efektywność wsparcia w ramach ekoschematów i monitorowanie ich skuteczności mierzona jest m.in. poprzez poziom wydatkowanych środków w ramach poszczególnych kampanii. Dodatkowo założone cele oraz wyniki poszczególnych wskaźników przypisanych do danego ekoschematu w PS WPR podlegają ocenie zgodnie z przyjętym planem ewaluacji.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Jacek Czerniak

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

(1) ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, z późn. zm.);

(2) ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2025 r. poz. 39);

(3) ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz.U. z 2024 r. poz.1741 oraz z 2025 r.poz. 321) – „ustawa o PS WPR”;

(4) 2 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty pomocy finansowej w ramach schematów na rzecz dobrostanu zwierząt w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023- 2027 (Dz.U. z 2025 r. poz.97, 148 i 325) - „rozporządzenie ws ekoschematów”;

(5) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) 1307/2013 (Dz.U. UE L435/1 p.1 z 6.12.2021).

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów